

Regeringskansliet
Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Remissvar av den andra delrapporten Det Europeiska hälsodataområdet – sekundäranvändning och ansvarsfördelning mellan myndigheter (S 2024:A)

Statskontoret lämnar synpunkter utifrån vår kompetens om styrning och organisering av offentlig verksamhet. Våra synpunkter riktar därför in sig på förslagets betydelse för de myndigheter som berörs. Vi går inte in på sakområdet om sekundäranvändning, eftersom det ligger utanför Statskontorets kompetensområde.

Statskontoret kan varken avstyrka eller tillstyrka utredningens förslag eftersom det saknas tillräckliga analyser av konsekvenser och kostnader

Statskontoret bedömer att utredningens förslag om ansvars- och rollfördelningen mellan myndigheterna i systemet är rimliga och väl avvägda. Bland annat är det positivt att utredningen i hög utsträckning har tagit vara på den kunskap som redan idag finns hos myndigheterna. Det är också positivt att utredningen i sin analys av systemet och rollfördelningen mellan myndigheterna har haft dialog med de berörda myndigheterna, och att de berörda myndigheterna själva har fått reflektera kring om deras verksamhet kan kombineras med de uppdrag som följer av rollen som HDAB.

Statskontoret bedömer att sekundäranvändning av hälsodata kommer att vara en central del av den fortsatta utvecklingen av hälso- och sjukvården. Betydelsen av uppgiften i rollen som HDAB kan därför bli stor. Samtidigt krävs att en grundläggande digital infrastruktur kommer på plats, som involverar flera

myndigheter. Statskontoret har tidigare konstaterat att förvaltningsgemensamma digitala investeringar innebär särskilda risker.¹

Statskontoret anser att det saknas viktig information om vad rollen som HDAB innebär för de myndigheter som berörs, och hur omfattande rollen kommer vara. Det framgår till exempel inte tillräckligt tydligt hur uppgiften att svara för den samordnande funktionen och uppgiften att vara nationell kontaktpunkt kommer att påverka befintlig verksamhet i myndigheterna. Statskontoret anser också att utredningen inte på ett tillräckligt sätt har beskrivit eller analyserat de kostnader som följer av reformen. Utredningens kostnadsanalys är oprecis och behöver kompletteras. Utredningens underlag ger ingen samlad bild av vare sig kommande utvecklings- och investeringskostnader för att etablera HDAB, eller av de löpande kostnader som förväntas följa av reformen. Flera av förslagen bygger dessutom på att myndigheterna själva ska beräkna kostnader av förslagen och återkomma med underlag till regeringen. Det innebär att den samlade bilden av reformen kommer att framträda först i ett senare skede. Statskontoret ser risker med ett sådant förfarande, till exempel att regeringen inte får ett sammanhängande beslutsunderlag, och får svårt att ta ställning till reformen i sin helhet.

Regeringen bör överväga hur mycket de ska styra samverkan

Statskontoret har i tidigare rapporter konstaterat att samverkan mellan myndigheter är viktigt sätt att hålla samman förvaltningen.² Samtidigt bör regeringen vara återhållsam med att ställa särskilda krav på samverkan, eftersom det redan finns generella krav på samarbete och samverkan i förvaltningslagen och myndighetsförordningen.³

Inför regeringens fortsatta arbete med genomförandet, vill Statskontoret framföra följande. När regeringen ställer krav på samverkan bör den tydliggöra syftet med samverkan och ansvarsfördelningen mellan parterna. Regeringen kan också överväga att istället för att ställa direkta krav på samverkan, främja myndigheternas egeninitierade samverkan genom att tydliggöra mandat för finansiering, se över vissa regelverk, och minska detaljstyrningen. Regeringen bör ha detta i åtanke i den fortsatta beredningen av förslagen.⁴

¹ Statskontoret (2020:102). *Styrning av digitala investeringar – delrapport.*

² Se bland annat Statskontoret (2018:23). *Utvärdering av en samlad styrning med kunskap för hälso – och sjukvård och socialtjänst.*

³ Statskontoret (2016:26). *Utvecklad styrning – om sammanhållningen och tillit i förvaltningen.*

⁴ Statskontoret (2016:26). *Utvecklad styrning – om sammanhållningen och tillit i förvaltningen.*

Generaldirektör Annelie Roswall Ljunggren har beslutat i detta ärende.
Utredningschef Hanna André och utredare Miriam Öfverberg, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Annelie Roswall Ljunggren

Miriam Öfverberg